

Styczeń, Nr 1/2022 (231)

Informator parafialny

Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w Słupsku

Jezus Chrystus mówi: Pójdźcie, a zobaczcie.

Ew. Jana 1, 39

Parafia Ewangelicko-Augsburska w Słupsku

ul. Krzywa 1, 76-200 Słupsk

Kontakt: slupsk@luteranie.pl

tel.: 00 48 (0) 59 842 25 77

Nr konta: PL **25160014621816836860000001**

KOD SWIFT: PPABPLPK

Duchowny:

Proboszcz: ks. Wojciech Froehlich

e-mail: wojciech.froehlich@luteranie.pl

tel. 00 48 59 842 25 77, kom. 605 556 749

Adresy kościołów i kaplic:

Kościół Świętego Krzyża: Słupsk ul. Słowackiego 40

Kaplica w Lęborku: Lębork, ul. Wojska Polskiego 47

Kaplica Gardna Wielka: Gardna Wielka, ul. Pomorska 2

Strony internetowe:

www.slupsk.luteranie.pl • www.luteranie.pl

Korekta: Anna Froehlich

Słowo duszpasterza

*Jezus Chrystus mówi:
Pójdźcie, a zobaczycie.
Jan 1, 39*

Drodzy Parafianie,
Szanowni Czytelnicy!

Rozpoczynamy kolejny rok. Przed nami wiele nowych wyzwań, ale też niepewności. Za każdym razem, gdy zaczynam kolejny rok zastanawiam się co z sobą przyniesie, z czym będę się musiał zmierzyć, a czym będę się mógł cieszyć. Każdy Nowy Rok jest niewiadomą, której rozwiązanie przychodzi z czasem, z upływem dni i miesięcy. Musimy uzbroić się w cierpliwość.

Hasło stycznia zachęca nas do tego, abyśmy nie mieli oporów w przychodzeniu do Boga z naszymi niewiadomymi, z pytaniami i wątpliwościami, a On da nam

ks. Wojciech Froehlich

*Proboszcz parafii
w Słupsku*

przejrzanie i jasność sytuacji. Do tego, aby iść za Chrystusem zachęcam każdą i każdego z was w myśl hasła roku 2022 pochodzącego także z Ewangelii Jana *Tego, który do Mnie przychodzi, nie odrzuć.* J 6,37

Czy może być lepsza i piękniejsza zachęta, by kolejny rok przeżywać z Chrystusem? 2022 rok w Kościele Luterzańskim w Polsce będziemy przeżywać także w kontekście tematu roku, którym jest *Jedność*. Także i tej jedności w wielu aspektach naszego życia chcę wam życzyć. Niech Bóg Was błogosławi.

Z modlitwą
Wasz Duszpasterz

Objawił się w Chrystusie

ks. Wojciech Froehlich
Proboszcz Parafii w Słupsku

Jan świadczył o nim i głośno wołał: Ten to był, o którym powiedziałem: Ten, który za mną idzie, był przede mną, bo pierwaj był niż ja. A z jego pełni myśmy wszyscy wzięli, i to łaskę za łaską. Zakon bowiem został nadany przez Mojżesza, łaska zaś i prawda stała się przez Jezusa Chrystusa. Boga nikt nigdy nie widział, lecz jednorodzony Bóg, który jest na łonie Ojca, objawił go.

Jan 1,15-18

Święto Epifanii, czyli Objawienia Pańskiego, nazywane jest nie na podstawie Biblii ale wyłącznie tradycji, także świętem Trzech Króli. Biblijna geneza obchodzenia tego święta wywodzi się od czytanej w

ten dzień Ewangelii o podróży mędrców ze wschodu, którzy prowadzeni przez gwiazdę udają się do Betlejem, aby złożyć pokłon nowonarodzonemu królowi żydowskiemu. Ewangelicka teologia nie używa nazwy święta Trzech Króli, ale raczej święta Objawienia Pańskiego, inaczej Epifanii, ponieważ mateuszowy przekaz tego wydarzenia, który jest w Nowym Testamencie jedyną wzmianką o wizycie mędrców, nie określa ich jako królów, ale raczej jako magów, czyli paranaukowców zajmujących się astrologią. Astrologia w czasach starożytnych była bardzo

rozwinęta, z gwiazd próbowano odczytywać przyszłość. Zamysłem wędrowców nie było zapewne poznanie Zbawiciela. Będąc badaczami zjawisk nadprzyrodzonych po-

wodowani byli raczej zwykłą ciekawością, czy zjawisko, jakie zwróciło ich uwagę - wyjątkowo jasna gwiazda na niebie - oraz zapisana przepowiednia o narodze-

niu króla żydowskiego, są prawdą. Bardzo mało wiemy o owych wędrowcach, Biblia nie podaje nam nawet ich liczby. To, że mówimy o trzech osobach pochodzi najpraw-

dopodobniej z ilości darów jakie przekazali Jezusowi. Dary owe jednocześnie symbolizują godności Jezusa: złoto - godność królewską, choć Jezus nigdy nie powiedział o sobie, że jest królem, to ludzie wołali *Błogostawiony, który przychodzi w imieniu Pańskim jako król Izraela* (Łk 19,38). Jedyna sytuacja, w której Jezus, można powiedzieć, potwierdza fakt posiadania godności królewskiej to ta chwila, kiedy Piłat zadaje Mu pytanie: *Czy ty jesteś królem żydowskim?* Wówczas Jezus odpowiada: *Ty*

powiedziałeś. Oczywiście Jezus nigdy nie aspirował do korony ze złota. Miał przeznaczoną inną koronę, która dla człowieka ma o wiele większą wartość, niż

wszystko to w co współcześnie ludzie próbują „ubrać Jezusa”. Myślę, że nadawanie godności królewskiej Jezusowi takiego czy innego kraju jest świętokradztwem w obliczu tego, co wydarzyło się w

godności kapłańskiej. Rola kapłana w judaizmie była nie do przecenienia. Tylko i wyłącznie kapłan miał możliwość służby w najświętszym miejscu świątyni tam, gdzie znajdowała się skrzynia

dniu „koronacji” Jezusa w pretorium na zamku Poncjusza Piłata, jak czytamy u ewangelisty Marka 15,16 *I ubrali go w purpurę, upletli koronę cierniową i włożyli mu ją na głowę.* Drugim elementem jest kadzidło jako symbol

przymierza z tablicami dekalogu. Pełnił on rolę przedstawiciela narodu żydowskiego przed Bogiem, tylko On, raz do roku, składał ofiarę przebłagalną w przybytku. Jezus nigdy nie był Arcykapłanem w świątyni. Dlaczego zatem nazywa-

my Jezusa arcykapłanem? Mianowicie dlatego, że złożył jedyną i niepowtarzalną ofiarę z własnego życia, za grzechy ludzkości. Tej ofiary prześlągalnej z życia nikt nie ma prawa ani potrzeby powtarzać. I w końcu mirra - zapowiedź męczeńskiej śmierci. Tego chyba nikomu nie trzeba wyjaśniać. Co jeszcze jest takiego ważnego w Świątce Epifanii? W tym wydarzeniu uwidacznia się fakt, że po wizycie w betlejemskiej stajni tych najuboższych - pasterzy - świat, który symbolizują przybysze ze wschodu, na własne oczy ujrzął Boga objawionego w Jezusie. To była pierwsza okazja ku temu, aby o Zbawieniu mógł usłyszeć cały świat. Magowie byli poganami i to kolejny zaskakujący fakt. Po pasterzach, czyli tych utożsamianych z biedotą, kolejnymi są poganie przychodzący do stajni i mający wyjątkową możliwość doświadczenia cudu przyścia Boga na świat w osobie Jezusa. To wskazuje niezbicie na fakt, że Jezus nie przyszedł w pierwszym rzędzie do

wierzących, do nawróconych, do bogatych i tych, którym się dobrze powodzi, ale raczej do biednych, zapomnianych, pogardzanych, zagubionych i poszukujących prawdy. Taki był Boży zamiar. Jezus powiedział przecież: *Nie potrzebują zdrowi lekarza, lecz ci co się źle mają*. Nie oznacza to, że trzeba być biednym, niewierzącym, odrzuconym, aby poznać Boga. Nie myślę, że chodzi w pierwszym rzędzie o materialne ubóstwo, ale może bardziej o duchowe dysfunkcje, a coraz więcej ludzi takie duchowe dysfunkcje dotykają. Czy mało jest ludzi, którzy z jednej strony mówią, że wierzą w Boga, ale nie praktykują swojej wiary, nie uczestniczą w życiu Kościoła, może poza sporadyczną wizytą na nabożeństwie, są tylko konsumentami, niewiele od siebie dającymi w procesie budowania i wzrostu Kościoła. Czy mało jest ludzi, którzy obok swojej przynależności do kościoła, wierzą w różnego rodzaju przesady, wróżby, amulety... To wszystko są sprawy niezrozumie-

nia sensu Bożego objawienia. Święto Epifanii nie ogranicza się jednak do wspomnienia historii mędrców, ale mówi też o innych wydarzeniach, które stały się punktami styczności Bożego działania z ludzkim poznaniem. Najwcześniejszym była oczywiście wizyta mędrców w Betlejem, kolejnym był chrzest Jezusa nad Jor-

danem, gdzie nastąpiło spotkanie Jezusa z Janem Chrzcicielem i gdzie słyszymy słowa Boga: *Ten jest Syn mój umiłowany, tego sobie upodobałem*. Trzecim wydarzeniem mającym epifanijski charakter było dokonanie przez Jezusa pierwszego cudu podczas wesela w Kanie Galilejskiej. Za każdym razem, choć w innych okoliczno-

ściach i w inny sposób świat miał okazję na spotkanie z Bogiem w Chrystusie. Dzięki faktowi, że Bóg w Jezusie objawił się światu, stał się bliższy człowiekowi. Na tym polega także pojęcie Bożej łaski, że w niepojęty dla człowieka spo-

Chrzest Chrystusa, L. da Vinci i Verrocchio

sób Bóg przyjmuje ludzkie ciało, zniża się do poziomu ludzkiej egzystencji, dotyka ludzkich problemów, tym samym daje człowiekowi poczucie bliskości i świadomości, że może na nim stale polegać. Dzięki Jego objawieniu każdy może czerpać z łaski, jaką Bóg daje. Łaska jest uwolnieniem, podczas gdy prawo, jego przepisy uświadamiają człowiekowi jego złe, niewłaściwe postępowanie i zachowanie. Jan stawia naprzeciwko siebie zakon i łaskę. Zakon, krótko

mówiąc 10 Bożych przykazań, nadany został przez Boga Narodowi Izraelskiemu a przekazany ludziom za pośrednictwem Mojżesza. Łaska staje się udziałem wszystkich, którzy przyjmują objawionego Jezusa jako Zbawiciela, zapowiedzianego Mesjasza. Wiara, która jest wynikiem nawrócenia otwiera oczy człowieka, zrzuca z nich zasłonę Zakonu tak, że dostrzeżę łaskę jaką Bóg daje mu w osobie Jezusa Chrystusa. Amen.

Prośby modlitewne

W Informatorze Parafialnym na stałe zagościła rubryka z propozycjami tematów do modlitwy, które dotyczą życia naszych parafii. To wsparcie, którego potrzebują nie tylko duchowni i rady parafialne, ale cała wspólnota parafii, czyli wszyscy jej członkowie - od najmłodszych do najstarszych.

Prośby modlitewne:

- *o duchownych naszej parafii i Kościoła, o rady parafialne, o wszystkich zaangażowanych w różne działania parafii;*
- *o dzieci i młodzież, o to by budowały swoje życie na Jezusie Chrystusie;*
- *o przedsięwzięcia w naszej Parafii, szczególnie o prace remontowe w Centrum Diakonii i Dialogu.*
- *o rządzących w naszych miastach i w naszym kraju, o mądrość dla nich i odpowiedzialne działanie dla dobra wszystkich mieszkańców;*
- *o powołania do służby w urzędzie duchowym w naszym Kościele i o odkrywanie darów duchowych przez wszystkich członków naszego Kościoła;*
- *o trudną sytuację na granicy polsko-białoruskiej;*
- *o to, żeby Biblia była powszechnie czytana i prowadziła do poznania i wyznania Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana;*
- *o ruch ekumeniczny i jedność w Kościele;*
- *o wszystkich partnerów zagranicznych naszej parafii i kościoła;*
- *o chorych, samotnych, opuszczonych i o wszystkich, którzy przeżywają trudne momenty swojego życia;*
- *o poszukujących duchowej drogi oraz duchowej przystani;*
- *o błogostawieństwo na cały 2022 rok.*

EWANGELICKIE POMORZE MIEJSCA I LUDZIE

Słupsk i Pomorze Środkowe, to obszar, którego mieszkańcy są przywiązani do przestrzegania prawd biblijnych, ale i otwarci na nowinki religijne. Początki Reformacji na terenie miasta datuje się na 1517 r., kiedy to doszło do poważnego sporu z miejscowym duchowieństwem w sprawach podatkowych. Szerzenie podglądów Lutra zaowocowało przyjęciem luteranizmu przez słupszczan w 1525 r.

Po oficjalnym wprowadzeniu Reformacji Słupsk stał się miejscem pierwszej wizytacji kościelnej kierowanej przez J. Bugenhagena. Tutaj też siedzibę miała jedna z trzech superintendentur generalnych Pomorza.

Wiek XVIII obrodził aktywnością pietystów, którzy stworzyli jeden z najaktywniejszych na Pomorzu ośrodków tego ruchu. Istotną rolę w ruchu pietystycznym odgrywali duszpasterze z powiatu słupskiego. Jeden z nich P. Schimansky był herrnhutystą.

W XIX w. przychyłność mieszkańców wobec nowinek religijnych oraz silne przywiązanie do prawd biblijnych, pozwoliły na działalność na tym terenie postaci znaczących w dziewiętnastowiecznym przebudzeniu religijnym, takich jak filozof F. Schleiermacher, czy kompozytor G. Knak.

W latach trzydziestych i czterdziestych XX w. na terenie Pomorza Środkowego w Kościele ewangelickim ścierały się wpływy faszystów i ich przeciwników. W opozycji wobec biskupów K. Thoma i L. Müllera działało wielu członków Kościoła Wyznającego, w tym m.in. D. Bonhoeffer.

W Informatorze Parafialnym prezentujemy miejsca i osoby ważne dla dziejów pomorskiego ewangelicyzmu.

Kościół Świętego Krzyża

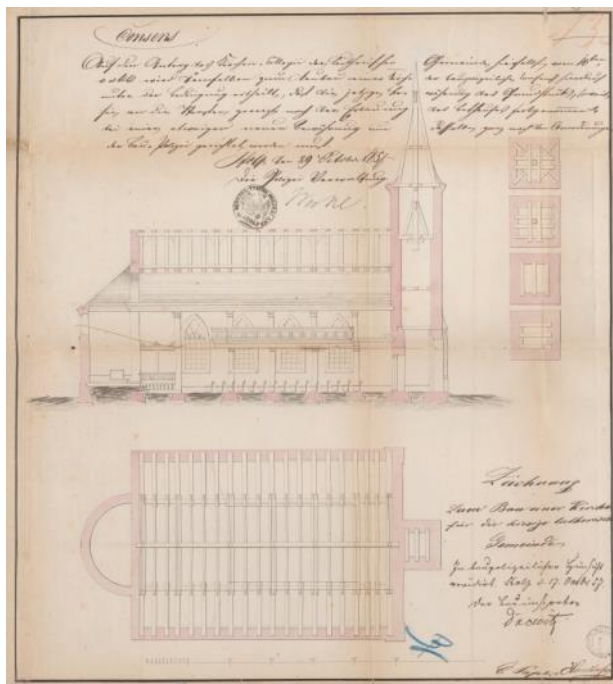
Słupska parafia staroluterska usamodzielniała się w 1857 r., a jej pierwszym proboszczem został ks. Georg Friedrich Haag (biogram – IP nr 1/2020). W latach 1857–1859 wybudowano kościół Świętego Krzyża. Kamień węgielny położono 11 listopada 1857 r., w 374. rocznicę chrztu ks. Marcina Lutera, a poświęcenie kościoła nastąpiło 28 sierpnia 1859 r. Autorami projektu budynku, jednego z pierwszych budynków neogotyckich w Słupsku, byli Karl Pape i Ludwig Hundtesser.

W latach 1920-1932 pełnił funkcję siedziby zwierzchnika diece-

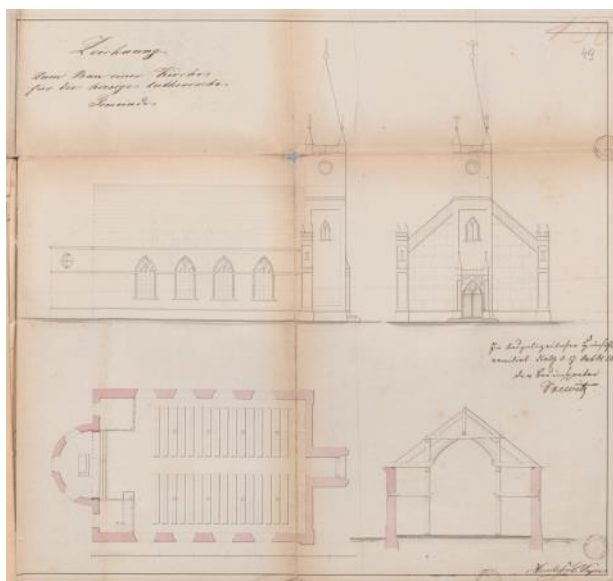
zji, którą sprawował superintendent ks. Alfred Reuter (biogram - IP nr 6-8/2020). Ostatnie nabożeństwo staroluterskie zostało odprawione w Boże Narodzenie 1944 r. przez ks. Albrechta Stolle (biogram – IP nr 10/2020). W 1945 r. parafia staroluterska przestała istnieć z powodu ucieczki i wysiedleń zborowników.

Rok 1947 zapoczątkował nowy etap w dziejach kościoła. W październiku władze Słupska przekazały budynek polskojęzycznej parafii ewangelicko-augsburskiej, którą erygowano w maju na wniosek grupy kierowanej przez Martę Emelianow (biogram poniżej), Olę Falkowską i dr. Jana Posmykiewicza (biogram poniżej). Od 1977 r. w kościele spotykał się także nieformalny zbór niemieckojęzyczny (tzw. niepolski), który w 1994 r. został prawnie uznany, a w 1997 r. przyłączony do polskojęzycznej parafii ewangelicko-augsburskiej.

W 1990 r. kościół Świętego Krzyża zyskał miano zabytku. Nieco przysadzistą bryłę kościoła wzniesiono na rzucie prostokąta (29 m × 14 m), a przykrywa ją dwuspadowy dach. Poza obrys czworoboku wysunięta jest niska wieża zwieńczona czterema skromnymi pinaklami (sterczynami), a także prostokątne,

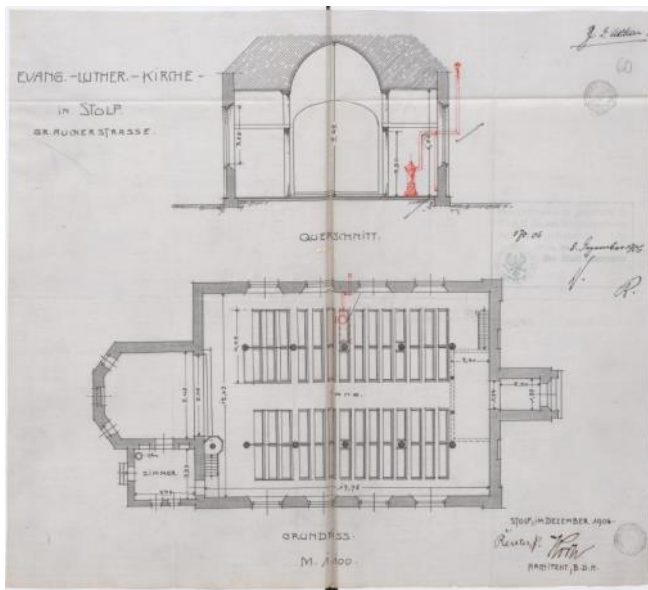

niższe od korpusu prezbiterium ze świętymi narożnikami oraz dobudowana w 1906 r. prostokątna zakrystia przylegająca do jego lewego boku. Mur z cegieł wypalanych osadzono na kamiennych fundamentach. Początkowo ściany budowano z tanich wapiennych cegieł pustakowych, ale doprowadziło to do kilku zawaleń. Drzwi w kruchcie i neogotyckie okna ozdobione są maswerkami i witrażami utworzonymi z prostych form geometrycznych. Jedno z okien zostało ufundowane dla upamiętnienia Rosy von Dötinchem de Rande (* 1915 - † 2003) mieszkającej do 1945 r. w Podlipcach (pow. łobeski).

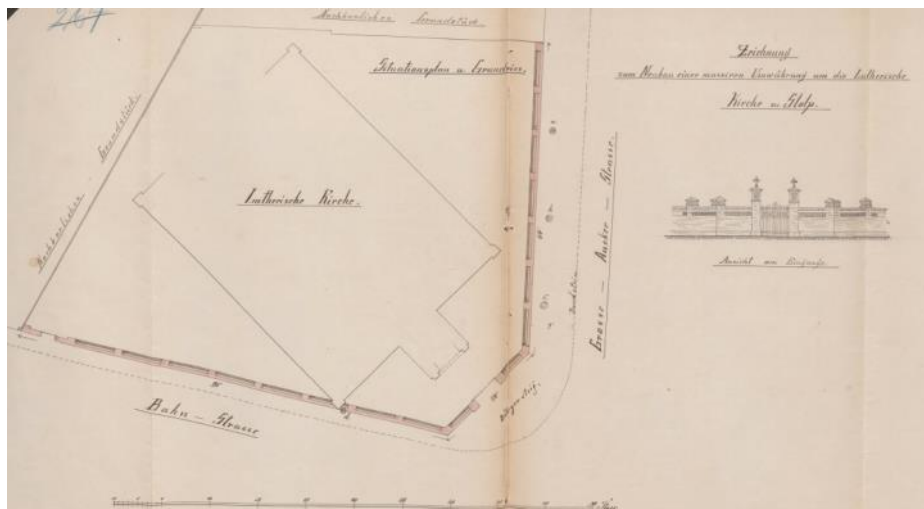
Odnowione na pocz. XXI w. jednoprzestrzenne wnętrze przypomina pseudobazylikę - drewniane kolumny podtrzymujące drewniany sufit dzielą salę na niby - nawy, z wyższą środkową,

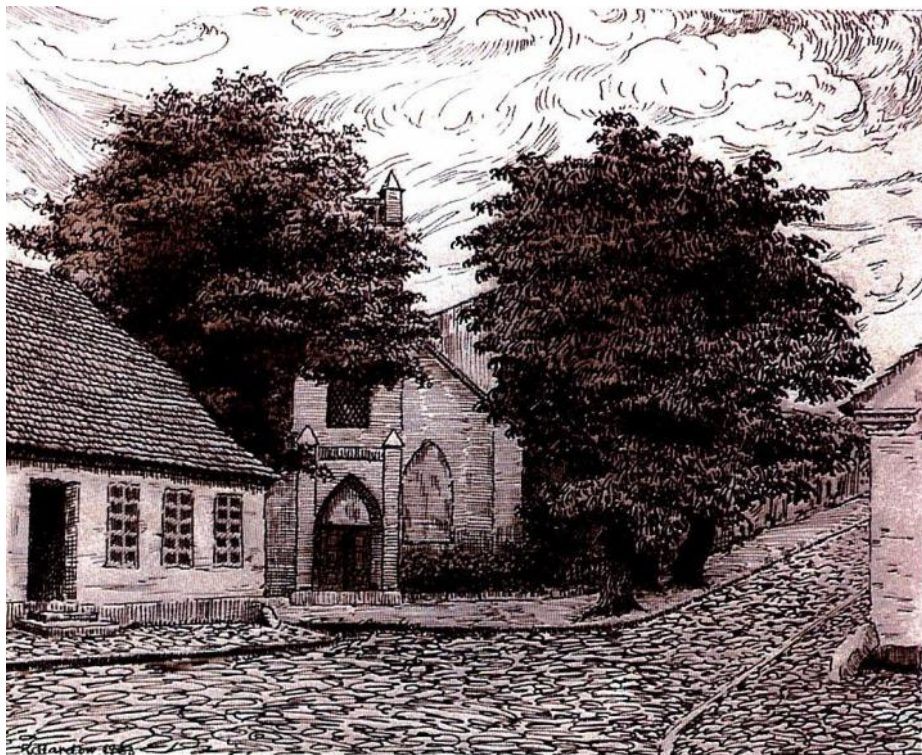
której sufit imituje sklepienie kolebkowe, po bokach zaś jest płaski. Sklepienie w prezbiterium przypomina konchę (pół kuli). Oryginalności wewnątrz dodają drewniane ażurowe arkady ostrołukowe. Stół ołtarzowy z drewna dębowego pochodzi z 1934 r.; ozdabia go relief przedstawiający baranka. Podświetlany

krzyż na ścianie prezbiterium jest dziełem współczesnym. Na styku nawy z prezbiterium znajduje się neogotycka ambona, z koszem osa-

dzonym na drewnianym filarze. Po przeciwnej stronie stoi chrzcielnica, którą Słupski Ośrodek Kultury zwrócił parafii w 2010 r. Pierwotnie znaj-

dowała się ona w dawnej kaplicy ewangelickiej. Wiszące obok chrzcielnicy od 2011 r. neogotyckie Okna Pamięci upamiętniają duchownych parafialnych. Nad przejściem z prezbiterium do zakrystii umieszczona jest niewielka gipsowa figura ks. Marcina Lutra. Przed 1972 r. stanowiła ona wyposażenie plebanii przy ul. Partyzantów 30, następnie do 1977 r. zajmowała poczesne miejsce w kaplicy przy ul. Niedziałkowskiego 5. W obiegowej opinii posąg M. Lutra stoi na

straży praw języka ojczystego mniejszości niemieckiej, z przedstawicielami której trafił do kościoła określane go wówczas lokalnie mianem „Polskiego Kościoła Ewangelickiego”.

Uwagę zwraca model żaglowca podwieszony pod sufitem przy prezbiterium. Wykonał go w 2005 r. ks. Gerhard Dallmann (* 1926 Szczecin) z Greifswaldu, by podziękować Bogu za opiekę i podkreślić związki regionu z morzem.

Ważnym elementem kościoła są organy. Powstały jako 444 egzemplarz (opus) w firmie Schlag & Söhne działającej w Świdnicy w latach 1869–1923. Do 2007 r. grały w kościele ewangelickim w Golasowicach na Górnym Śląsku. Wtedy parafia w Słupsku zamieniła duże organy, które otrzymała z Hochschule w Reutlingen (Badenia-Wirtembergia), na mniejsze z parafii w Golasowicach. Zainstalowano je na specjalnie powiększonej drewnianej emporze znajdującej się od strony kruchty. Przebudowa empory przyniosła parafii i budownicze-
mu nominację do prestiżowego ogólnopolskiego konkursu Modernizacja Roku 2007.

Na początku XXI wieku w kościele wstawiono nowe okna z otworzonymi witrażami, w roku 2006 i 2011 wymieniono posadzkę, w 2011 r. zainstalowano nowe ławki, a w 2012 r. dobudowano przeszkloną zakrystię. Od 2018 r. na wyposażeniu kościelnym znajduje się podjazd umożliwiający wjazd do budynku osobom na wózkach inwalidzkich.

Marta Aluchna-Emelianow

(* 29 III 1906 Korolówka k. Włodawy - † 26 IX 1991 Lębork), poetka, pracownica oświaty, nauczycielka,

bibliotekarka; studia z filologii polskiej na Uniwersytecie Stefana Bato-rego w Wilnie; 1929 debiut poetycki na łamach almanachu młodych „Spod Arkad”; członkini wileńskiej grupy poetyckiej „Meduza”; 1941-44 udział w pracy konspiracyjnej na terenie Warszawy, aresztowana podczas Powstania Warszawskiego trafiła na roboty do Niemiec; od 1946 w Słupsku, gdzie m.in. w 1947 współorganizowała polską parafię ewangelicką; autorka samodzielnych książek: *Próba liryki* (1961), *Szukanie kształtu* (1962), *Popiół i proch* (1964), *Wiem i nie wiem* (1968), *Świta dzień* (1975), *Wiersze wybrane 1929-75* (1978); publikowała w czasopiśmie literackich, społeczno-kulturalnych, Polskim Radiu, telewizji i licznych almanachach; w Słupsku upamiętnia ją tabli-

ca pamiątkowa na budynku przy ul. Zamkowej 4 oraz ulica jej imienia.

Tadeusz Czaplński

(* 28 XI 1912 Kraków - † 7 II 1991 Słupsk), aktor - lalkarz, metaloplastyk; syn urzędnika skarbowego Romana

na i Joanny zd. Taper; absolwent szkoły powszechnej i uczeń gimnazjum matematyczno-przyrodniczego w Grudziądzu; absolwent gimnazjum klasycznego w Kościerzynie; 1932-34 służba wojskowa w Poznaniu, gdzie zdał eksternistycznie maturę nauczycielską; 1934 zorganizował Pomorski Teatrzyk Marionetek „Bumcyk” w Kościerzynie; żona Elżbieta zd. Hendrych (* 10 VII 1913 Praga - † 11 VIII 2003 Słupsk), Czeszka, artystka, menadżer kultury; 1946 razem z żoną założyli Teatr Marionetek „Tęcza” w Tuchomiu, który po zmianach organizacyjnych od 1 IX 1955 działa w Słupsku; 1950-66 dyrektor „Tęczy”; 1969-91 na emeryturze poświęcił się meta-

loplastyce, opracował własną technikę, którą wykonywał orły piastowskie i pomorskie, ponadto autor ponad 150 herbów miast pomorskich i tablicy na ewangelickim kościele Świętego Krzyża.

Dr Jan Posmykiewicz

(* 20 XII 1904 Radom - † 5 II 1988 Słupsk), lekarz medycyny, społecznik, działacz samorządowy i religijny;

syn Jana, naczelnika Izby Skarbowej i Aleksandry; matura w Kielcach; 12 V 1931 doktorat wszech nauk lekarskich na Wydziale Lekarskim UW; po studiach praca w Klinice Laryngologii UW; 1939 oficer artylerii w kampanii wrześniowej, trzy tygodnie w niewoli niemieckiej, uciekł i dotarł do Warszawy; 1939-45 konspiracja w szeregach Armii Krajowej, szef służby zdrowia Kedywu, pseudonim „Masław”; IV-XII 1945 ordynator laryngologii w Szpitalu Miejskim w Gdyni; XII 1945 - 30 VI 1975 twórca i

ordynator otolaryngologii w Słupsku; 1947 założyciel i wieloletni kurator Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Słupsku, członek ewangelickich władz diecezjalnych, inicjator nabożeństw i opieki religijnej nad Słowińcami; współinicjator odsłonięcia Pomnika Powstańców Warszawskich, członek Stronnictwa Demokratycznego, radny: czterokrotnie miejski i przez trzy kadencje wojewódzki; współzałożyciel oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego; autor publikacji popularnonaukowych, w tym dotyczących ewangelicyzmu: *Ci którzy przetrwali. Słowińcy na Pomorzu Zachodnim* („Otolaryngologia Polska” 1958), *Michał Mostnik i jego zasługi w przetrwaniu ducha słowiańskiego na Pomorzu Zachodnim* („Zapiski Koszalińskie” 1958), *O tym wiedziało niewiele* („Kurier Słupski” 1948), *Słowińskie podania, przysłowia i zamawiania* (Poznań-Słupsk 1963); żona (ślub 1945) Stefania zd. Borzestowska (* 2 VIII 1919 - † 28 X 1995 Słupsk), dwoje dzieci: syn Mirosław Aleksander (* 25 VII 1946 Słupsk - † 14 I 2021 Słupsk) farmaceuta – mikrobiolog, radny miejski, córka Bogna (* 31 X 1950 Słupsk), polonistka; w Słupsku upamiętniony tablicą pamiątkową na ścianie w kościele Świętego Krzyża i ulicą jego imienia.

Isabel Eva Sellheim

(* 26 IX 1929 Stolp - † 30 VII 2018

Słupsk), bibliotekarka, publicystka, znawczyni sztuki, 28 X 2009 Honorowa Obywatelka Miasta Słupska, ewange-

liczka, obywatelka RFN; ósme dziecko słupskiego prawnika Felixa von Treuenfelda (* 9 XI 1875 - † 1 IV 1944 Słupsk) i Evy zd. Joeden (* 5 III 1888 - † 17 II 1931); uczennica Lessingschule; ze Słupska wyjechała pod koniec wojny, zamieszkała w Halle; na przełomie 1948/49 przedostała się do Frankfurtu nad Menem, gdzie chciała studiować historię sztuki, ukończyła jednak Szkołę Bibliotekarską w Stuttgarcie; pracowała jako bibliotekarka, wyszła za mąż i wychowała trójkę dzieci; opracowała dzieje Lueneburga (Dolna Saksonia) oraz genealogie wielu rodów, a także trzy książki o historii sztuki; w połowie lat 90-tych XX w. wróciła do Słupska, by przy-

wracać pamięć o trudnej historii i szlachetnymi działaniami łączyć Niemców, Polaków, Żydów; przewodnicząca ziomkostwa słupszczyzan; 2014-18 juror w Wojewódzkim Konkursie Recytatorskim Obcojęzycznej Poezji Miłosnej w Kobylnicy; obecnie w Słupsku upamiętnia ją tablica pamiątkowa przy ul. Wandy 3; jej brat Jobst von Treuenfeld doprowadził do stworzenia w Słupsku Stacji Socjalnej Joannitów.

ks. prof. Volker Stolle

(* 1940 Słupsk), duchowny ewangelicki, emerytowany profesor Nowego Testamentu, wykładowca historii i teologii misji; s. staroluterańskiego duchownego ks. Albrechta Stolle (* 7

VI 1909 Mühlhausen/Alzacja - † 16 VI 1945 Puławy); studia teologiczne w Oberursel, Münster, Heidelbergu i Hamburgu; 1969 ślub z Konstanze zd. Teubert, dzieci: Katja, Peter i Thomas; asystent w Institutum Judaicum Delitzschianum w Münster; 1972 doktorat z teologii; 1972-1978 proboszcz staroluterańskiej parafii Objawienia Pańskiego w Bochum, 1978-1984 dyrektor Misji Wolnych Kościołów luterańskich; 1984-2005 wykładowca w zakresie Nowego Testamentu i misji Wyższej Szkoły Teologicznej w Oberursel k. Frankfurtu nad Menem; autor bardzo wielu publikacji naukowych, w tym książek o historii luternizmu w Słupsku: *Zum Beispiel Stolp/Slupsk Lutherische Kontinuität in Pommern über Bevölkerungs- und Sprachwechsel hinweg* (Oberursel 1998) i *Ewangelicyzm na Pomorzu* (Słupsk 2001). Od 2005 r. na emeryturze.

Jan Wild

Zdjęcia:

- 1.kościół współcześnie
2. projekt z 1857 r.
3. zmodyfikowany projekt z 1857 r.
4. projekt dobudowy zakrystii i ogrzewania z 1906 r.
5. projekt ogrodzenia z 1857 r.
- 6.grafika Rudolfa Hardowa z 1923 r.
7. projekt okienka z 1936 r.

W 2. połowie stycznia 2023 roku planujemy zorganizowanie ewangelickiej pielgrzymki do Izraela. Jeśli jesteś zainteresowana/y wzięciem udziału w takim przedsięwzięciu to zapraszamy do kontaktu pod numerem 605 556 749.

Humor z befką

Przepis na to, jak zrobić z wody wino.
Kupić winnicę,, posadzić winorośle i dobrze podlewać!

Pewien ateista polecił mi przemyśleć następującą rzecz: Mam w końcu zaakceptować, że Jezus istnieje tylko w mojej głowie. Mam się w końcu obudzić, otworzyć oczy i spojrzeć realnie na życie. A że staram się poważnie podchodzić do moich rozmówców, po analizie jego rad doszedłem do następującego wniosku: Rzeczywiście Jezus jest w mojej głowie. Dostał się tam w pierwszej linii przez moje oczy i uszy. Nie trwało to długo i zawędrował do mojego serca, stamtąd szybko dotarł do mojego brzucha wywołując przyjemne mrowienie. Raz dwa dotarł do moich nóg i stóp, rąk i dłoni... i do moich ust. Stąd znowu często wychodzi na zewnątrz. Przepraszam drogi rozmówco, inaczej nie potrafię: muszę tańczyć i skakać, pomagać i działać, śpiewać i śmiać się i robić szalone rzeczy... a mimo to jestem umiarkowanym chrześcijaninem.

Syn przychodzi do ojca i pyta: „Tato, a co to właściwie jest strzyżyk?” „To jakaś głupia ryba!” - odpowiada ojciec. „Ale w tej książce jest napisane, że skacze z gałęzi na gałąź...” „Nooo... sam widzisz jaka to głupia ryba.”

Dwóch matematyków wędruje przez pustynię. Nagle widzą ogromne stado owiec. „Jak myślisz ile ich jest?” pyta pierwszy. „ Dokładnie 4876.” „Jak do tego doszedłeś???” - „To bardzo proste, liczysz tylko nogi i dzielisz przez cztery.”

Opracował ks. W. Froehlich

O tym, co za nami

Adwentowa konferencja

Po długiej przerwie spowodowanej pandemią, duchowni służący w Diecezji Pomorsko-Wielkopolskiej spotkali się na konferencji adwentowej, która odbyła się w Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Poznaniu. 30.11. Konferencja rozpoczęła się spo-

wiednio-komunijnym nabożeństwem adwentowym, które poprowadzili bp diecezji ks. bp Marcin Hintz oraz radca ks. Janusz Staszczak. W czasie spotkania duchowni omawiali bieżące sprawy Kościoła i diecezji.

Nagranie nabożeństwa

W ramach współpracy Polskiego Radia z Polską Radą Ekumeniczną, w każdą niedzielę o godz. 8.00 w programie 2 Polskiego Radia emi-

towane są nabożeństwa z różnych kościołów chrześcijańskich (poza rzymskokatolickim). Na prośbę biskupa diecezji nabożeństwo na 4. niedzielę adwentu zostało nagrane w słupeckiej parafii. Zostało ono zrealizowane 12 grudnia w trakcie nabożeństwa głównego o 10.30. W nabożeństwie czynny udział wzięli Ewa i Piotr Karasiak, wykonując niemiecką pieśń po norwesku, której treść mówiąca o Marii wędrującej z Dzieciątkiem przez las, nawiązywała do kazania wygłoszonego przez proboszcza ks. Wojciecha Froehlich. Teksty biblijne odczytała Jadwiga Ryba-

kowska, a na organach grał Bogumił Wrycz-Rekowski. Wszystkim zaangażowanym dziękujemy za współpracę. Nabożeństwo można znaleźć na stronie Polskiego Radia.

Gwiazdka dla dzieci

Tradycyjnie w wigilię Bożego Narodzenia spotkaliśmy się w kościele na nabożeństwie, które połączone było z *Gwiazdką* dla dzieci. Po liturgicznym wstępie mała parafialna grupa teatralna przedstawiła krótką scenkę dotyczącą obchodzenia Świąt Bożego Narodzenia. Autorką scenariusza była Anna Froehlich, inspirując się

opowiadaniem Lidii Czyż „Urodziny bez solenizanta”. Nawiązując do przedstawienia ks. Wojciech Froehlich nawiązał w kazaniu do obchodzenia Świąt Narodzenia Pańskiego oraz znaczenia imienia Jezus, które nadał Dzieciątku. Podczas nabożeństwa zostały rozdane dzieciom prezenty świąteczne przygotowane przez Wspólnotę Diakonów z Johannesstiftu w Berlinie. Ciekawostką akcji jest, że dzieci, które otrzymywały prezenty w pierwszych latach prowadzenia akcji teraz przyprowadzają swoje własne dzieci. Wzruszającym momentem każdego wigilijnego nabożeństwa jest śpiewana w blasku świec kolęda *Cicha noc*.

Tylko pilne leczenie w Nowym Jorku pozwoli uciec z pułapki nowotworu!

Polecamy włączenie się do akcji zbierania środków na pomoc 11 letniemu Tymkowi Markowi z Czerwionki (Parafia Czerwionka-Leszczyny).

Tymek rozwijał się prawidłowo, na bilans czterolatka poszliśmy więc, nie przeczuwając nic złego. Pani doktor wyczuła jednak w brzuszku naszego syna niepokojąco twardą zmianę. Skierowano nas na USG, a po nim wszystko potoczyło się już bardzo szybko. Następnego dnia znaleźliśmy się na oddziale onkologii dziecięcej w Katowicach. Guz był ogromny, nieoperacyjny, otaczał aortę i tętnice biodrowe, uciskał moczowód. Biopsja potwierdziła diagnozę: neuroblastoma przestrzeni zaotrzewnowej. Natychmiast włączono chemioterapię. [...] Chemia zniszczyła nie tylko chore komórki, ale uszkadzała

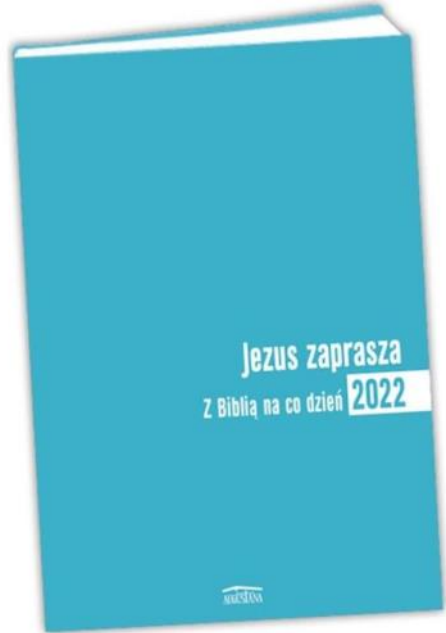
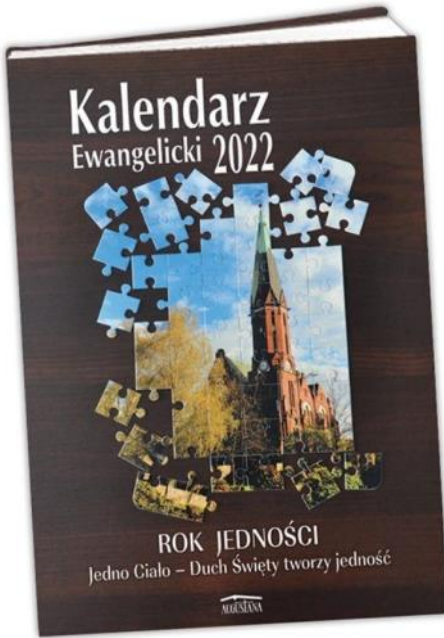
cały organizm. Synek musiał walczyć z koszmarnymi powikłaniami. Pomimo wszystko wygrał z chorobą. Wrócił do sióstr i kolegów, poszedł do szkoły, cieszył się życiem. Mieliśmy nadzieję, że koszmarny onkologii pozostał dla nas wspomnieniem. Niestety, po trzech latach neuroblastoma zaatakowała kolejny raz! Nie rozumieliśmy dlaczego... Niepewność co

przyniesie kolejny dzień, rozgoryczenie i żal stały się towarzyszami naszej wędrówki. Kolejne leczenie, chemioterapia, radioterapia. Ponowne działania lekarzy dały upragnioną remisję. Tymek jest zdrowy!

Naszą wielką nadzieją na to, by wyleczenie było trwałe, jest szczepionka antyneuroblastoma. Ma ona zabezpieczyć organizm przed wznową. Podawana jest tylko w Nowym Jorku, a jej koszty są horrendalnie wysokie. Zwracamy się więc do Ciebie z prośbą o pomoc w uzbieraniu pieniędzy, które już niebawem musimy przelać na konto nowojorskiej kliniki. Pomóż nam w tej drodze po zdrowie i życie naszego syna.
Rodzice Tymka

**Możesz dołączyć do zbiórki: www.siepomaga.pl/tymek-marek
Zbiórka trwa od 3 grudnia 2021 do 30 stycznia 2022.**

Zachęcamy do nabycia Kalendarza Ewangelickiego i przewodnika biblijnego Z Biblią na co dzień oraz prenumeraty Zwiastuna Ewangelickiego na 2022 rok . (KE - 37 zł. ZBnc - 17 zł.)

PRENUMERATA 2022

Prenumerata papierowa

- **do domu przez Poczte Polską**
roczna – 196 zł, półroczna – 98 zł
- **w parafii**
roczna – 140 zł, półroczna – 70 zł

Prenumerata możliwa od dowolnego miesiąca do końca 2022 r.

od lutego	128,30	od lipca	70,00
od marca	116,70	od sierpnia	58,40
od kwietnia	105,00	od września	46,70
od maja	93,40	od października	35,00
od czerwca	81,70	od listopada	23,40

Prenumerata zagraniczna: 100 € Europa, 130 \$ USA

Cena detaliczna w 2022 r.

- wydanie papierowe **8,50**
- pdf **6,00**

WYDARZENIA

DATA	GODZ.	WYDARZENIE	MIEJSCE
01.01. 2022	16.30	Nabożeństwo noworoczne	Kościół
02.01.	8.00	Nabożeństwo telewizyjne z Żor	TVP Kultura
06.01.	16.30	Nabożeństwo kolędowe	Kościół
08.01.	14.00	Kulig parafialny , lub spacer po lesie z ogniskiem (w zależności od pogody)	Zbiórka Pl. Zwycięstwa
15.01.	10.00	Diecezjalny etap konkursu Sola Scriptura 2021/2022	KAWON
20.01.	17.00	Rada Parafialna online	Zoom

KALENDARZ I WYKAZ OFIAR OGÓLNOKOŚCIELNYCH

1. noworoczna na Fundusz Socjalny (sty.): 167,80
2. na Fundusz Stypendialny (luty): 193,00
3. na Diakonię Polską (1. n. pas.): 180,00
4. na Fundusz Bratniej Pomocy im Gustawa Adolfa (maj/czer): 1150,00
5. na Domy Opieki (ofiara żniwna paźdz.): 244,50
6. na Fundusz Ewangelizacyjno-Misyjny (paźdz.): 265,00
7. Fundusz na Diasporę (list.): 213,00
8. Skarbonka Diakonijna: 532,00
9. Uchodźcy 2021: 580,00 + 590,00 = 1170,00
10. Powódź Niemcy: 270,00
11. Pomoc dla Moraw (huragan): 290,00

SERDECZNIE DZIĘKUJEMY ZA WSZELKIE DAROWIZNY ZŁOŻONE NA RZECZ PARAFII! ZACHĘCAMY DO REGULARNEGO OPŁACANIA SKŁADKI KOŚCIELNEJ

Składkę można opłacać w kancelarii parafialnej lub przelewać na konto parafialne z dopiskiem darowizna - składka kościelna rok imię i nazwisko (pozwoli to na odliczenie wpłaconej kwoty od podatku):

25160014621816836860000001

Dla innych darowizn obowiązują te same konta. Poniżej przedstawiamy wyciąg z regulaminu parafialnego dotyczący zasad opłacania składek kościelnych. Jednocześnie przypominamy, że pełnoprawny udział np. w wyborach do rady parafialnej lub jakichkolwiek głosowaniach podczas zgromadzeń parafialnych mają osoby, które znajdują się na liście parafialnej, czyli są członkami parafii pod względem formalnym, na co składa się również opłacenie składki kościelnej. Zachęcamy państwa do cyklicznych wpłat, które można realizować np. przez stałe, miesięczne zlecenia bankowe, rozkładając roczną należność na 12 mniejszych kwot (np. w przypadku, gdy miesięczne wynagrodzenie wynosi 2400 netto, to roczna składka kościelna wynosi 288 zł. Kwotę dzielimy przez 12, co daje nam miesięcznie 24 zł. W swoim banku dokonujemy zlecenia miesięcznej dyspozycji kwoty w wysokości 24 zł na konto bankowe parafii).

SKŁADKA KOŚCIELNA - Regulamin Parafialny Kościoła Ewangelicko - Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

ZASADY OGÓLNE

§ 7

1. Każdy członek Parafii, który został konfirmowany i ukończył 18 lat, zobowiązany jest do płacenia składek parafialnych. Składki te powinny wynosić **co najmniej 1%** jego dochodu.

2. W uzasadnionych przypadkach Rada Parafialna może zwolnić od tego obowiązku pojedynczych parafian bądź też określone grupy społeczne np. uczniów, studentów, bezrobotnych, czy też rodziny przeżywające okresowe trudności finansowe. W uchwale dotyczącej zwolnienia powinien być określony czas trwania tego zwolnienia.

PLAN NABOŻEŃSTW NA STYCZEŃ/LUTY 2022

DZIEŃ	SŁUPSK D	SŁUPSK PL	LĘBORK	GARDNA/ GŁÓWCZYCE
1.01.2022 Nowy Rok		16.30		
2.01. 1. po Bożym Narodzeniu		10.30 		12.30
6.01. Święto Epifanii		16.30		
9.01. 1. po Epifanii	15.00	10.30 	8.30	
16.01. 2. po Epifanii		10.30 		
23.01. 3. po Epifanii		10.30 	8.30	
30.01 Ostatnia po Epifanii		10.30 		
06.02. 4. p. czasem pasyjnym	9.30	10.30 		12.30
13.02. Septuagesimae		10.30 	8.30	
20.02. Sexagesimae		10.30 		
27.02. Estomihi		10.30 	8.30	

2022

ROK JEDNOŚCI